

Adam Zagajewski, el poeta que no sap

LUDWIG SCHNEIDER / GETTY

XÈNIA
DYAKONOVA

Adam Zagajewski (Lviv, 1945), l'home tímid i cordial distingit amb el Princesa d'Astúries d'enguany, ha tingut molta sort amb els traductors al català i castellà. Xavier Farré, que n'ha traduït cinc poemaris, sap traslladar amb subtilitat el seu to pausat i dubitatiu, que esdevé apassionat quan es tracta de buscar l'essència íntima de les coses, com escau, d'altra banda, a algú que va estudiar filologia i hauria volgut dedicar-s'hi. Jerzy Slawomirski i Anna Rubió, traductors del Zagajewski assagista, aconseguen que la seva prosa flueixi com una prolongació natural dels seus versos. Pel que fa al mateix Zagajewski, tot i que domina l'anglès, el francès i l'alemany, no li agrada traduir poesia. Afirmar que a l'hora d'escriure un poema parteix d'una sensació confusa generada per una vivència, i el que el fa avançar és la incertesa de si aquesta sen-

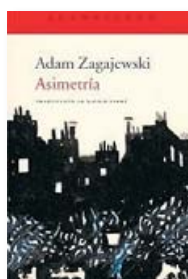
sació acabarà cristal·litzant en unes paraules convincents, a l'altura de l'experiència que recreen. Alhora de crear, l'aposta de Zagajewski no és lingüística, sinó vital. És aquest risc el que troba a faltar en el procés de traducció: s'adona que la matèria anímica que el poeta s'hi ha jugat ja està definida, i el que queda per fer depèn només del domini del llenguatge del traductor.

Un escriptor que té un concepte tan exigent del seu ofici per força ha de ser lent. *Asimetría*, l'últim poemari de Zagajewski, publicat originalment el 2014, va sortir cinc anys més tard que l'anterior. Hi trobem alguns temes que travessen tota l'obra de l'autor: Lviv, on va néixer, mitificada pels records familiars, i Gliwice, on es va criar; els paisatges mediterranis, que fascinen i tempten algú que se sent lligat al nord dels seus orígens; l'enyor dels pares, amb un deix de culpa; la música, bella i misteriosa "como Greta Garbo en una película de espías"; la vida quotidiana, en què es barregen la belle-

sa i el tedi, la crueltat i els moments de revelació. Ara bé: si en el poemari anterior, *Mano invisible*, hi havia un *Autorretrato en el avión*, un *Autorretrato en un pequeño museo*, un *Pequeño autorretrato* i un *Autorretrato a seques*, a *Asimetría* no n'hi ha cap. És com si el poeta, avergonyit de tanta introspecció, hagués obert la porta a personatges diversos, que descriu amb una ironia discreta i una gran pietat, tant si es tracta d'un Delacroix decebut per la civilització moderna com del senyor Wladzio del carrer Karmelicka de Cracòvia, un perruquer que adorava la pesca i va morir sense alterar l'equilibri del món.

Incertesa i coneixement

El que sempre és nou i sorprenent en Zagajewski són les imatges: si ens limitéssim a gaudir-ne, ja en tindriem prou per sentir la màgia que busquem en qualsevol llibre de poemes. Si a més volguéssim trobar una idea que recorregui tot el poemari, podria ser aquesta: la nostra existència és una oscil·lació constant entre la certesa de no saber res i els llampecs d'un coneixement fràgil que ens fa sentir vius. El poema que ho il·lustra millor és *Sabemos qué es el arte*, en què després d'un seguit d'afirmacions esperançadores comencen a sorgir preguntes ("¿Por qué se enrollan también nuestras almas a veces y se cierran / como un museo italiano un día de huelga?"), fins que arriba la conclusió: "No sabemos qué es el arte". També *Rue Armand Silvestre*, que comença parlant d'un carrer més aviat lleig de París on l'autor va viure una temporada, acaba enfocant la càmera sobre les persones corrents que descobreixen el que els espera i només en els somnis "son libres como nadadores / en el Atlántico de la eternidad". És fàcil identificar-se amb aquestes persones anònimes; el més difícil és fer que un carrer parisenc, mig esborrat per la nostàlgia, desemboqui en un oceà, i aquest és només un dels molts miracles que passen en els poemes de Zagajewski. ♦♦

ASIMETRÍA
ADAM ZAGAJEWSKI
ACANTILADO
TRADUCCIÓ DE
XAVIER FARRÉ
80 PÀG. / 10 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A.
BAULENAS

La llibreria de Fitzgerald

Ahir es va estrenar la pel·lícula de la directora Isabel Coixet *La llibreria*, basada en la novel·la del mateix títol de l'escriptora anglesa Penelope Fitzgerald (1916-2000) i publicada l'any 1979 (es pot trobar en català a Impedimenta, traduïda per Jaume C. Pons Alorda). No sabem quin és el tractament cinematogràfic que la directora ha donat al llibre, però llegint la novel·la t'adones que la llibreria que hi apareix és més aviat un vehicle per criticar la societat establerta. Hauria pogut triar qualsevol altra mena de botiga o de negoci. Fins i tot, amb la mateixa trama, s'hauria pogut empecar una història molt semblant que passés en un cinema o en un teatre. Però ho fa en una llibreria i aquesta és la gràcia de la qüestió. La novel·la, complexa i alhora burleta, en la línia britànica, explica la història d'una dona que el 1959 decideix obrir una llibreria en un poblet on no n'hi ha. La primera broma, també molt britànica, té a veure amb fantasmes. L'emprenedora lloga una vella mansió abandonada per muntar-hi el negoci, la qual, no cal dir-ho, està embruixada.

Fantasmes en una llibreria

Ficar llibres en una casa embruixada, que la gent hi vagi i en compri, té mèrit. Perquè la llibreria va molt bé, al principi. Però quan el negoci sembla que comença a rutllar, peta. La raó és un clàssic de la literatura: la història del foraster que arriba a casa teva i posa en qüestió l'ordre imperant. Hi ha interessos creats relacionats amb el casalot, polítics que de sobte volen expropiar, i el detonant, una altra pica-da d'ull literària: l'escàndol que provoca en la petita comunitat l'intent de vendre *Lolita* de Nabokov. *La llibreria* ens presenta una dona emprenedora, el 1959. L'autora rebaixa el plantejament revolucionari de la proposta fent que la llibreria actuï amb un afany noble, pur, gairebé bucòlic. I davant seu té les forces reaccionàries del poble, egoistes, ignorants i immobilitistes. Què en dirien, els nostres estimats llibreters? Avui en dia, cap llibre mou a l'escàndol comunitari com va fer *Lolita*. Però sens dubte les llibreries continuen sent una punta de llança progressista en un món cada cop més conservador. Ah, i que li vagi molt bé la pel·lícula a Isabel Coixet (no sigui que ens acusi de voler silenciar-la!). ♦♦

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

Història...
GEIR GULLIKSEN
Les Hores
Trad. A. Pujol

“—Pots parlar-nos de nosaltres? —De nosaltres? —Explica-m'ho com si no en sabés res”. Així comença *Història d'un matrimoni*, novel·la de Geir Gulliksen en què l'autor noruec reconstrueix una vida en parella aparentment plàcida que es va esmicolant inexorablement.

NO-FICCIÓ

Pepe i jo
JOAN LLUÍS BOZZO
Pòrtic

Tot i que va morir el març del 2009, Pepe Rubianes continua sent molt estimat pel públic. Joan Lluís Bozzo, que va ser amic seu al llarg de gairebé quatre dècades, reconstrueix el personatge a *Pepe i jo* sense la pretensió de fer-ne una biografia, sinó a partir de textos evocadors i històries amenes.

INFANTIL

Metallica
SOLEDAD ROMERO
/ DAVID NAVAS
Reservoir Kids

Després d'explicar la història dels Ramones com si fos un conte per a nens, Reservoir Books ha tingut l'encert d'oferir una nova entrega del projecte, aproximant-se aquesta vegada a Metallica, un dels grups més rellevants del metal amb discos com *Master of puppets* i... *And justice for all*.